

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14—,
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO
K 120. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASIT PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. P. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, 5. KOLOVOZA 1914.

BR. 65

Englezka navijestila rat Njemačkoj.

Položaj.

„Bili smo napadnuti od neprijatelja, koji nas opkoljuje dok mi bijasmo mirni u podpunom smislu riječi. Kroz 25 godina tražio sam mir, a sada sam prisiljen da povučem sablju, koju se nadam staviti natrag u korice častno. Vi ćete morati podnositi ogromne žrtve u krvi i u imanju, ali vi ćete ih, siguran sam, i izdržati te čemo neprijatelja svladati. A sada idite u crkve i molite Boga, za pobjedu vojsci i stvari njemačkoj“.

Ovakvo je car Vilim oslovio masu berlinskog građanstva, koje mu, u ratnom zanosu, priredjivalo oduševljene ovacije.

„Lokal Anzeiger“ veli, da je ruski car Nikola prevario njemačkog cara pretvarajući se kao prijatelj mira. „Car Vilim je pokazao, da je miroljubiv vladar. Sada pak Rusija će vidjeti, da je ovaj unuk Fridrika Velikoga i vladar ratnik.“

Bilo je časova, kada se je mislilo, da bi se moglo izbjeći jednom katastrofalnom sudaru. Na 31 srpnja došlo je do izmjene brzojava između careva Njemačke i Rusije te kralja Englezke, nu ovaj optimizam bio je kratkotrajan. Na 1 kolovoza (u subotu) i 7 i po sati večer njemački poklisar u Petrogradu dostavio je ruskom ministarstvu navještaj rata, iza kako Rusija nije htjela udovoljiti zahtjevu Njemačke da opozove mobilizaciju protiv Austrije.

Istoga dana naredila je mobilizaciju Francuska, koja zove pod oružje osobe od 19 do 47 godina. Dan prije toga usmrćen je vodja francuskih socijalista Jaures od jednog rodoljubivog fanatičara.

Neutralnost izjavioše Italija, Turska, Bugarska, Rumunjska, Grčka, Švicarska, Švedska, Norveška, Danska, Belgija, Nizozemska i Sjedinjene Američke Države. Neke od tih, kao Turska, Švicarska, Belgija i Norveška, mobilizirale ili poprimile neke mjere, navodno da brane svoju neutralnost.

Držanje Engleske velika je zagonetna. Ona koncentrira svoju mornaricu i priprema sve mjere kao za slučaj rata, a drži se tajinstveno.

Italija koncentrira svoju mornaricu u Tarantu, a nalazi se u intimnom dodiru s Engleskom. To što se je proglasila neutralnom, primljeno je u Parizu poklicima: „Živila Italija! Slava Garibaldi! Dokle će trajati ta njena neutralnost?“

Javno mnijenje međutim je nervozno. Sve očekuje vijesti sa ratišta, a vijesti nema, jer nema ni događaja. Ogromne vojske od 15 milijuna ljudi na nogama su, te je shvatljiva napestost kojom se događaji prate.

GOSPODU PREDPLATNIKE molimo, da se sžete svojih dužnosti te nam čim prije pošalju predplatu.

ZA CRVENI KRIŽ.

Rat je navijestien.

Nastupio je s toga čas da svi narodi Monarhije iskazuju svoja rodoljubna i humanitarna čuvstva.

Pokrajinsko pripomočno društvo Crvenog Krsta za Dalmaciju, sa sjedištem u Zadru, obraća se rodoljubju i humanitarim osjećajima cijelog pučanstva Dalmacije, koje je u više prigoda posvjedočilo svoje plemenito i milosrdno čuvstvo, e bi i prigodom sadašnjih događaja priteklo u pomoć i na ublaženje sinovima ove zemlje, te u opće hrabrim vojnicima, koji su se sa oduševljenjem odazvali pozivu svog Vladata da se okupe pod barjak za Cara i Domovinu.

Svak je u stanju da u ovim časovima svojim doprinosom pripomogne onima, koji su potrebni, te je svaka pa i najmanja pripomoć dragocijena.

Naš poziv ide u prvom redu za ustrojenjem mjernih odbora, e da ovi suraduju u akciji pripomaganja što ju je započeo Crveni Krst te da joj olahkote uspjeh. Slobodno je inicijativu pojedinih odbora da sa svoje strane organizuju i razviju takovu akciju, kakova bi im se najpodnesnijom prikazala.

Bilo bi poželjno da se mjesni odbori ustroje u svakom mjestu, pa i najmanjem ove pokrajine. Svi društveni slojevi mogu da u tom suraduju. Najvećma će vrijediti inicijativa i sudjelovanje gospođa i liječnika. Prvi će zadatak mjernih odbora morati da bude taj, da okupe što moguće veći broj osoba, koje se mogu upotrebiti kao bolničarke odnosno kao bolničari. U tu će svrhu svaki mjesni odbor nastojati oko osnutka bolničarskih škola, a ovdje će trebati moćni rad gospođe liječnika.

Mjesni će odbori uz to imati da razvijuju žilavu propagandu u svrhu da se nadđu pomešća u kojima bi se zaklonilo ranjenike i bolesnike, obrativ se za to osobama i institucijama, koje bi bile sklone da stave do potrebe na raspolaganje takova pomešća, te dajuće si od njih ispuštiti analogne pismene izjave.

Akcija mjernih odbora protegnuti će se također na sakupljanje pismenih izjava od svih onih, koji bi bili skloni doprinijeti humanitarnom djelu sa predmetima za liječenje (poveze, pamuk i slično), robom za odjevanje, rubljenjem, živežem itd.

Preporučamo napokon mjesnim odborima sabiranje milodara u novcu u korist Crvenog Krsta, koji će biti upotrebljeni da se doskoči potrebitim troškovima za što više moguće proširenje pripomoćne akcije.

Pismene izjave muditelja i milodare u novcu imat će se najvećom pospiješnošću dostaviti „Upravi pokrajinskog pripomoćnog društva Crvenog Krsta za Dalmaciju“ u Zadru.

Gojimo stalnu nadu, da pučanstvo Dalmacije neće ni ovoga puta zaostati za svojim glasom, te mu već sada u ime naših vojnika najljepše zahvaljujemo.

Zadar, 28. srpnja 1914.

Od Uprave pokrajinskog pripomoćnog društva Crvenog Krsta za Dalmaciju.

Naše banke i štedionice i zabrinutost ulagača.

I u Dalmaciji, po nekim gradovima i selima, na glas, da se spor između naše Monarhije i Srbije zaoštrio i da je već rat navijestien, zavladala je ovih zadnjih dana velika zabrinutost megu ulagačima kod štedionica; te od straha da će im uloženi novac propasti, da će ga tobože država zaplijeniti za ratne troškove, počeli su mnogi kao pomamni, tražiti natrag svoje uštede.

Ovaj je strah sasvim bezrazložan. Mi čemo ponoviti što je u sličnoj prigodi u Zastupničkoj Kući ottrag pet godina kazao tadašnji Ministar financija vitez Bilinski. Ja se — reče — sramim, što naš puk može ovako što pomisliti. I u samom ratu privatno se vlasništvo u neprijateljskoj zemlji šteti kao svetinja; pa kako se u ovom času može pomisliti, da se privatno vlasništvo vlastitih građana može oteći protiv svakom zakonu? Ovo je shvaćanje tako djetinjasto i tako nerazumljivo, da se mora uprav reći, e ima agitator, koji pronose te glasove u svoju korist.

Izjavio je zatim, ne samo u ime Vlade, nego i u ime cijele Zastupničke Kuće, da se nikad ne će dogoditi, da bi se austrijska Vlada domogla tuđeg dobra, Ulošci u štedionicama sigurni su i niko ih ne će taknuti, ni u ratu ni u miru. Ulagajući nemaju ni najmanjeg povoda da pridignu svoje uloške iz štedionica.

U današnjim prilikama navala na štedionice značilo bi nesreću za cijelo pučanstvo.

Oprezna, obzirna i savjesna uprava štedionica i neprekidno njihovo nadziranje sa strane države jamče najbolje, da je njima povjereni novac sigurno uložen.

Ulagaci, koji od straha dižu svoje uštede, uložne kod štedionica sami sebi štetu čine. Jer dakako u ratno doba novac kao vazda poskupji, a obrtnici, trgovci i gospodarstvenici trebaju najviše vjerovje; a gdje će je naći, ako bude iz domaćih štedionica i banaka povučeni uloženi novac? Ako narod počne dizati iz štedionica i banaka svoje uštede, i trgovac će i obrtnik i gospodar i težak sradati od oskudice novca, te će nastati u našem ekonomskom životu velika skućuća, od koje će cijela zemlja trpjeti, a dakako i oni sami; koji bez ikakva opravdana razloga, bojeći se za svoj novac, sada ga dižu iz zavoda, gdje im je na priklad uložen.

Za to živo preporučujemo narodu, da ga ne bude strah za novac koji, bilo što bilo, ne će mu kod štedionica zbog rata propasti; i nek ne vjeruje onima koji ga, Bog znade u koje svrhe, savjetuju da svoje uštede natrag digne, jer bi mu uprav tad moglo najlakše propasti.

Uapšenja.

U Sinju.

Noćas su dovedeni u ovdješnje tamnice sljedeće osobe iz Sinja:

Tripolo Frane Petrov, Tripalo dr. Ante, Tripalo dr. Petar, Buljan Ivan Stjepanov, Borković Jakov p. Ivana, Grabovac don. Jozo, Grabovac Vicko p. Josip, Perković Josip p. Stipana, Carević Blaž p. Ante, Perković Ivan p. Marina, Barić Frano p. Jure, Dr. Prvislav Grisogono, Marković Petar p. Mate.

Razno.

Dovedeni su nadalje u ovdješnje tamnice:

Pokrajac Milko p. Jove iz Razvadja, Barić Jovan pok. Nikole iz Uzdolja, Sgombrić Ivan Ivanov iz Malinske, Klitov Sava p. Tode iz Golubića, Gjužić Stjepan p. Gjura iz Kovačića, Perica Frane Matin iz Knina, Žuža Krste p. Špire iz Posedarja.

Taoci.

Noćas su taoci dr. Krstelj i Krsto Margetić, nakon što su odpratili prvi vojnički transport, povraćeni u ovdješnje tamnice.

Noćas su drugom vojničkim transportom otputovali taoci Matošić Joso i Babić Dušan.

Taoc Dr. Jovo Milić iz Dubrovnika pušten je, jer se je još prije bio prijavio kao liječnik u vojsku, u kojoj sada službuje.

Rumunji proti Rusiji.

BUKAREŠT, 4 kolovoza. „Bukareški Dnevnik“ ponovno baca krivnju na Rusiju, što je Srbija zaplovila protaustrijskom politikom. Što je bila godina 1878. za Rumunjsku, 1913. za Bugarsku, g. 1914. će biti za Srbiju, t. j. Rusija će je ostaviti na cjedilu. „Adeverul“ piše, da će Rusija nositi krivicu, ako se Evropa nadje u plamenu. U Rumunjskoj je javno mnijenje sa strane Austrije, jer da krivce valja kazniti i ne bodriti.

TEMEŠVAR, 4 kolovoza. Rumunjski svećenici svugdje su držali govore na polazu vojnicima. U Beleniji držao je vatreni govor grko-katolički Veliko varadinski biskup Demetar Radu, koji su popratili na svrši s riječima: „Setreasca! Stari rezervisti viču: „Neka samo dođu Rusi! Jao njima! Magjarski i rumunjski rezervisti i seljaci grle se po ulicama.“

Nezadoljstvo u Srbiji.

Socijalista Lapčević je u Skupštini predbacio vladi da je radila samo za se, a ne za Srbiju i da su sadašnjem položaju krivi „Crna ruka“ i „Nar. Obrana“.

Na Njemačko-ruskoj granici.

BERLIN, 4. Wolfow ured javlja: njemačka je vojska nakon kratkog boja zauzela jučer u jutro Czenstochau.

BERLIN, 4. Njemačka vojska osvojila je Beudzin i Kališ. Ruska posada se je nakon kratke borbe povukla, progonjena od njemačke konjice.

KRALJEVI DAROVI.

BEČ, 5 kolovoza. Vladar je darovao za svrhe Crvenog Kriza i za potporu potrebitim obiteljima ratnika u Austriji i u Ugarskoj po 500.000 kruna. Nadalje je darovao 100.000 kruna za potrebne obitelji mobilizovanih iz Bosne i Hercegovine.

Kralj Nikola za Austriju.

KOTOR, 4. Ovdje doznaju da je kralj Nikola poduzeo oštre mjere protiv komita iz Srbije, te im ne dozvoljava prelaz preko svoga zemljišta. Uopće je položaj na Cetinju vrlo povoljan za Austriju.

Čarkanja na srpskoj granici.

BEČ, 5. kolovoza. C. k. brzojavni dopisni ured priopćuje:

Neprijateljstva dosad su otvorena jedino na srpskoj granici, a ograničila se dosad — izuzev već javljene neznatne afere kod Beograda i na Drini — na međusobna čarkanja predčeta i patrola.

Javnost mora se, sa već poznatih razloga, strpiti dok događaji zbilja udju u tok.

Lovćen nije zauzet

Na crnogorskoj granici mir.

Već opetovano širi se vijest, da je Lovćen zauzet. Cesarsko kraljevski brzojavni i dopisni ured na ovo brzojavlja nam sljedeće:

BEČ, 5. kolovoza (u 12.30 noću).

Podpunno je neosnovana vijest da su austrijske čete zauzele Lovćen, dakle crnogorski teritorij, kao što su neistinite sve potankosti s tim u savezu. Na crnogorskoj granici niti s naše niti sa crnogorske strane nije ispaljen niti jedan jedini hitac.

Ultimatum Njemačke Belgiji.

BRISELJ, 5 kolovoza. Njemačka vlada stavila je u formi ultimatum zahtjev belgijskoj vladi, neka propusti njemačke čete kroz belgijski teritorij, a Njemačka garantira integritet i neodvisnost Belgije. Belgijka vlada je taj zahtjev odbila. Na to su diplomatski odnošaji između Njemačke i Belgije prekinuti, te je njemački poslanik ostavio Briselju.

BRISELJ, 5 kolovoza. Bojeće se napadaja njemačkih četa, dvor i vlada preselile se odavle u Antwerpen.

Engleska navješta rat Njemačkoj.

(Stiglo pri zaključku lista.)

BERLIN, 5 kolovoza Wolfow dopisni ured javlja:

Odmah, iza kako je državni kancelar držao u Reichstagu govor, došao je u Reichstag engleski državni poslanik te je zahtijevao od državnog tajnika Jagowa da odgovori, hoće li dati garanciju, da neće se dogoditi nikakva povreda neutraliteta Belgije.

Državni tajnik Jagow odgovorio je odmah, da to nije moguće te je još jednom izložio razloge, koji sile Njemačku, da pristupom na belgijsko tlo osigura se protiv upada francuske vojske.